

درس تاریخ معماری منظر

۵ - منظر پردازی و باغ سازی اروپا

پارک سازی برای عموم در قرن ۱۹ (بخش اول انگلستان)

دکتر لادن اعتضادی

دانشگاه شهید بهشتی

دانشکده معماری و شهرسازی

گروه معماری منظر

۱۴۰۰

۵- چيستے پارک و پارک‌های عمومی

شهرهای بعد از انقلاب صنعتی و نیاز مردم شهر نشین
به

گردشگاه ، نزدیک به طبیعت و پیدایش « پارک‌هاک عمومی »

تعریف و ریشہ شناسی واژهء پارک

Middle English: from Old French *parc*, from medieval Latin *parricus*, of Germanic origin; related to German *Pferch* 'pen, fold', also to paddock. The word was originally a legal term designating land held by royal grant for keeping game animals: this was enclosed and therefore distinct from a forest or chase, and (also unlike a *forest*) had no special laws or officers.

A military sense 'space occupied by artillery, wagons, stores, etc., in an encampment' (late 17th century) is the origin of the verb sense (mid 19th century) and of park (sense 2 of the noun) (early 20th century).

park (n.) mid-13c., "tract of land enclosed as a preserve for beasts of the chase," from Old French *parc* "enclosed wood or heath land used as a game preserve" (12c.), probably ultimately from West Germanic **parruk* "enclosed tract of land"

از پارک اشراف تا «پارک عمومی» شهری

تا پیش از انقلاب صنعتی و رشد جامعه شهرنشین (بورژوا، اشراف اروپایی املاک کشاورزی - شکارگاهی وسیعی اختیار داشتند که بخشی از زمین‌های غیر زراعی آن را برای ساخت خانه تابستانی و ایجاد یک تفرجگاه با حد و مرز معین استفاده می‌کردند. این محوطه‌ها را « پارک » می‌نامیدند.

پارک‌ها نخست منظر طبیعی موجودشان بهسازی و خانه تابستانی اشرافی در بهترین نقطه از نظر اشراف به منظره طبیعی پیرامون ساخته و به تدریج باغ‌سازان در آن‌ها به طراحی باغ‌های بزرگ می‌پرداختند.

در قرن ۱۸ عمده این پارک‌های اشرافی که ملک خصوصی بودند یا به سبک باغ‌سازی فرانسه (باروک) و یا به شیوه منظرپردازی انگلیسی (پیکچرسک) طراحی می‌شدند.

در قرن ۱۹ شاهد تبدیل تعدادی از این پارک‌های اشرافی به پارک‌های عمومی برای شهرنشینان بخصوص در پایتخت‌های اروپا هستیم.

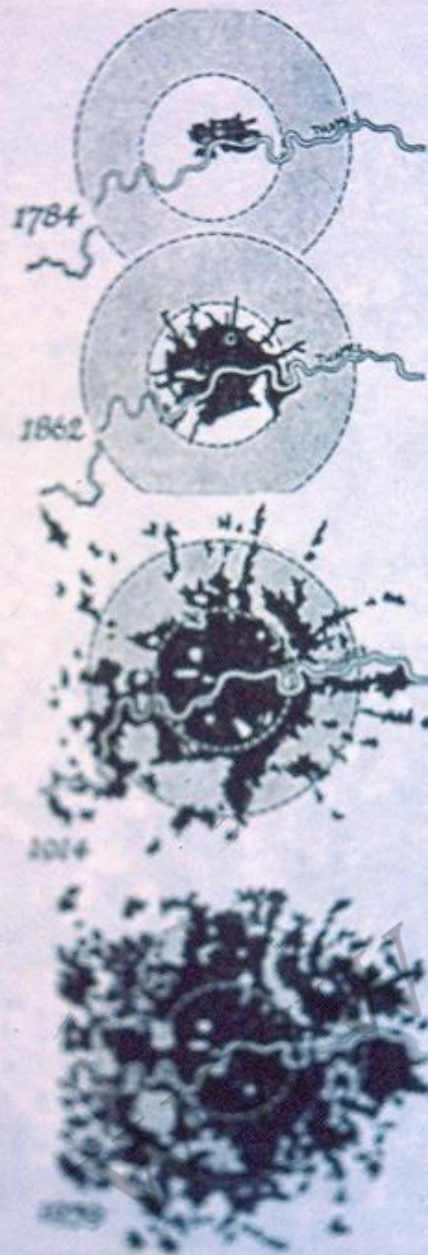
سرچشمه های پارک های عمومی شهری در اروپا

- نیاز جامعه شهری به فضای سبز ازدست رفته که در نزدیکی زیستگاه های شهری پیش از انقلاب صنعتی موجود بود.
- دور شدن جامعه کارگری مهاجر از روستا به شهر، از طبیعتی که قرن ها با آن مرتبط بودند.
- پیدایش نیازی روحی برای تماس با طبیعت و تفرج در آن برای شهرنشینان جدید.
- تراکم خارج از حد مسکونی در شهرهای صنعتی و تجاری که عامل عدم تهویه خانه ها و پیدایش بیماری ها شده بود، نیاز به فضاهای سبز شهری یا محله ای به مثابه ریه برای تنفس شهر را ایجاب می کرد.

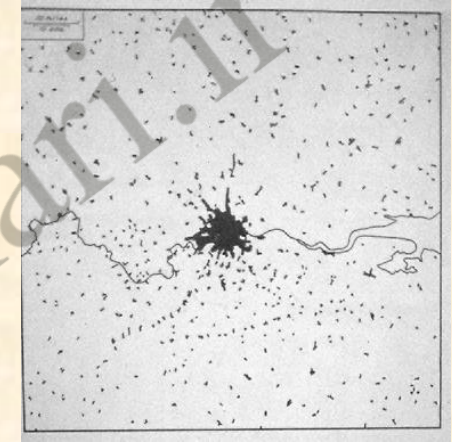
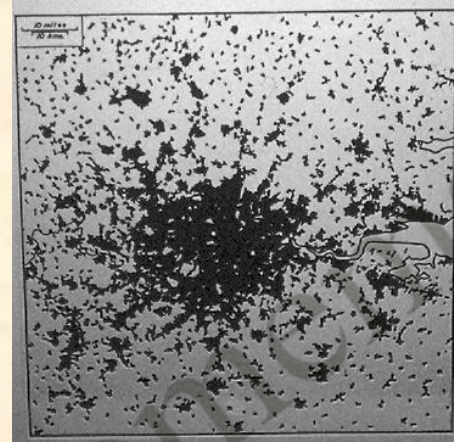
لندن و پاریس، پیشگامان در اختصاص پارک های سلطنتی - اشرافی داخل یا همجوار شهر به جامعه شهری بودند. (اهداء در انگلستان و مصادره در فرانسه)

انفجار جمعیت لندن

بعد از انقلاب صنعتی و نیاز به فضای سبز شهری

رشد انفجارگونه لندن بعد از انقلاب صنعتی

لندن در کمتر از یک قرن از شهری قرون وسطایی و کوچک تبدیل به یک متروپول صنعتی - تجاری شد با تراکم جمعیت بالا و معضلات شهری جدی از جمله دور شدن جامعه از طبیعت

اشغال زمین‌های سرسبز پیرامون شهر قدیمه با کارخانه‌ها

کارخانه‌ها و فضاهاى صنعتى، موجب
آلودگى‌هاى شديد هوا و
تخریب منظر شدند.

تراکم
جمعیت و
ترافیک
درهم
و منظر
نابسامان
شهری
در محلات
فقیر نشین و
حتی اعیانی
لندن

زندگی اشرافیت قرن ۱۸ انگلستان در تضاد با زندگی طبقه کارگر در شهرهای صنعتی

تضادی که در فرانسه
موجب انقلاب کبیر شد و
بورژوازی به قدرت رسید
و املاک اشراف مصادره
شد.

اما در انگلستان اشراف و
بورژواها انقلاب صنعتی
را پدید آوردند و دربار
دست به اصلاحات زد و
املاکی در داخل شهر را
به مردم هدیه کرد.

قرن ۱۸، عصر
تضاد شدید
اجتماعی در
کشورها
پیشرفته اروپا:
«فرانسه» و
«انگلستان» بود.

Ranelagh Gardens

St. James Park

بالا: ضیافتی اشرافی در
یک پارک انگلیسی.

پایین: اشراف شهری در
پارک‌های تفریحی شهری.
طبقه کارگر و توده مردم
کمتر از این گردشگاه‌های
شهری به‌رمند می‌شدند.

زندگی
روستایی
مردم قرن
۱۸ و ۱۹
اروپا در
تضاد با
زندگی
اشراف

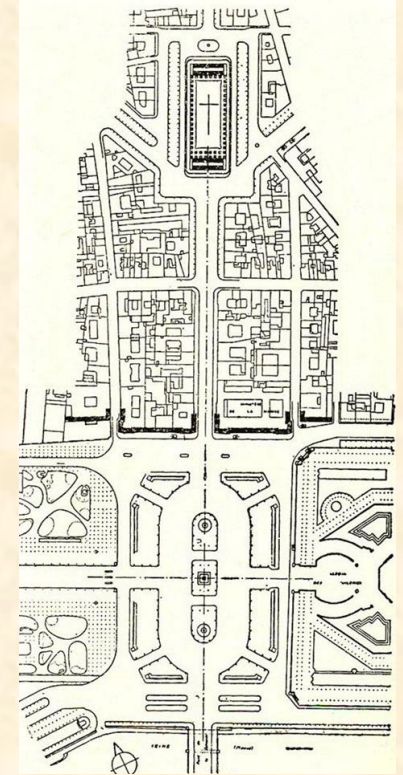
English Nobels Park & Hunting aeras, 18th century.

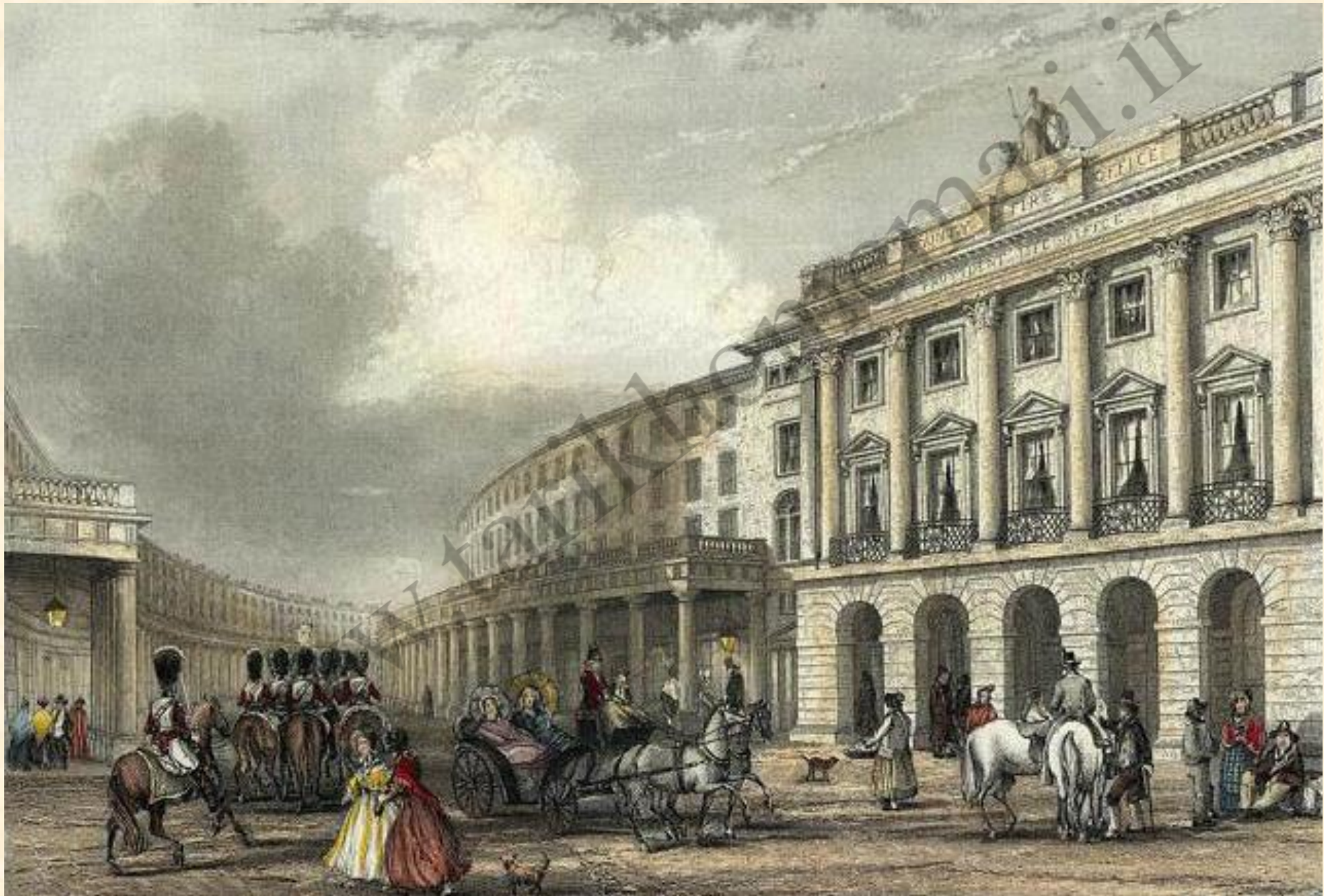
Store No.111744

شهر بعد از انقلاب صنعتی و شکاف طبقاتی

شهرهای قرن ۱۸ و ۱۹ با تراکم محلات کارگری و معضلات زیاد همزمان شاهد حضور شهرسازی اشرافی کلاسیک گرا و نو باروک هستیم.

یک خیابان در محله اشرفی، خلوت و قرار گرفته بین دو پارک شهری مخصوص اشراف،
بدور از غلغله محلات کارگری و آلودگی های محیطی: Regents Street طرح خیابان و ساختمان ها اثر «جان ناش».

اشرافیت شهری در قرن ۱۸
و ۱۹ انگلستان و باغ‌های
گردشگاهی اختصاصی اشراف
در جوار شهر.

طبقه کارگر و بورژوازی تازه به
عرصه رسیده از این نوع فضاها در
قرن ۱۸ محروم هستند.

اما در قرن ۱۹ بعضی از این
پارک‌ها ملی شده، در خدمت
مردم عادی شهر قرار می‌گیرند.

پارک عمومی: یک پدیده نوین شهری

عکس ۱ - یک منظره از دوران باروک ویلای مسکونی خارج از شهر متعلق
به کنت ورچستر، در چلسی، میدل سکس - است.

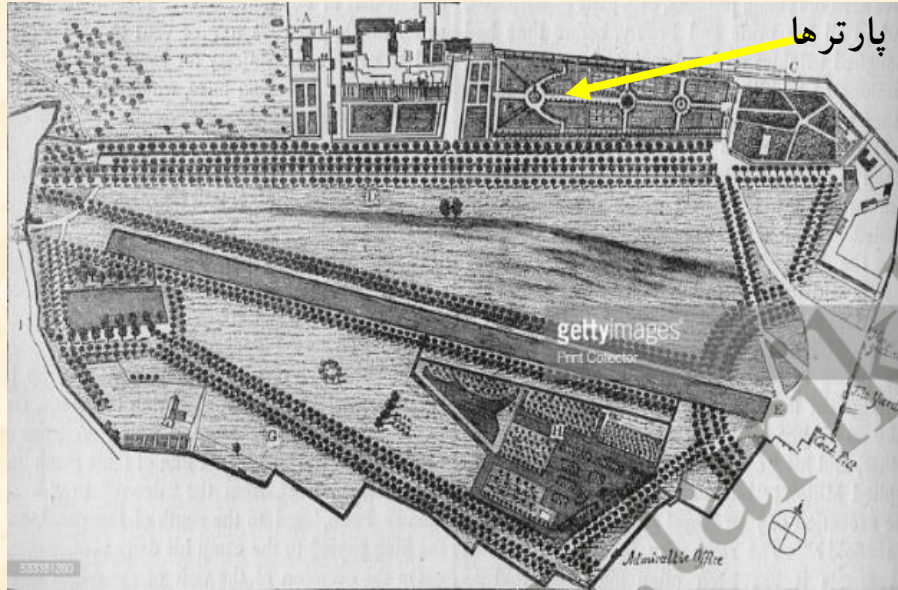
WORCESTER, CHELSEA, MIDDLESEX

نخستین پارک عمومی

شهری در لندن (نیمه دوم قرن ۱۷)

St. James Park,

در مقابل کاخ «سنت جیمز» و کاخ «باکینگهام»

گردشگاه

عمومی

سنت جیمز پارک
در نیمه دوم قرن ۱۷
(چارلز دوم) به سبک
باروک اولیه در
مقابل پارترهای باغ
کاخ سنت جیمز
طراحی و در آن به
روم عموم گشوده
شد، همزمان اشراف
و عامه مردم در
پارک جمع
می شدند.

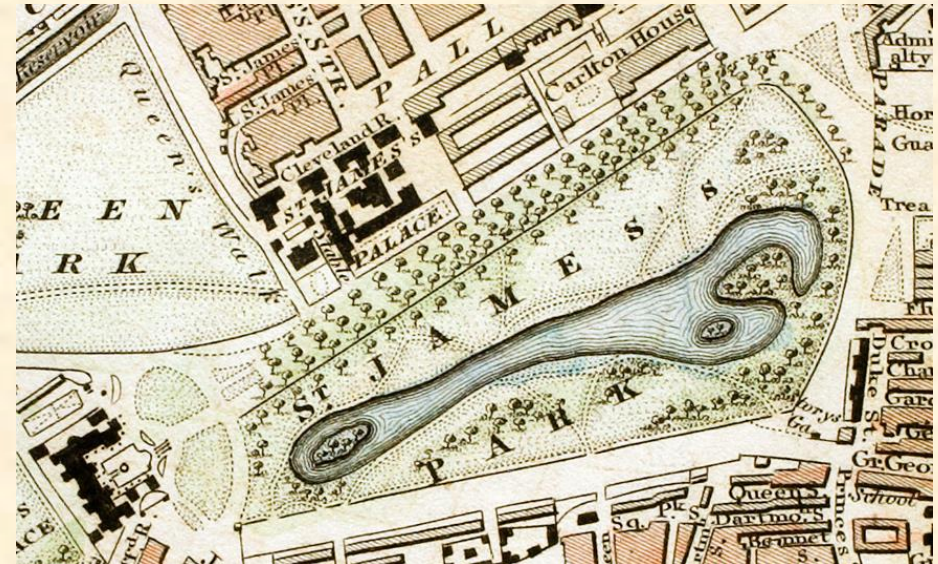

طرح سمت راست،

تغییر نقشه پارک سنت جیمز، توسط جان ناش از صورت بالا (طرح قرن ۱۷) که الگوی اولیه باروک را داشت به الگوی انگلیسی و ایجاد دریاچه‌ای در میان پارک. قبل از اجرای طرح ساده باروک، این پارک از زمین‌های سلطنتی و محوطه‌ای باتلاقی در مقابل دو کاخ بود.

در قرن نوزدهم «ناش» آن را با طرح پارک انگلیسی بادیچای در میان در خدمت جامعه شهری و به همراه با دو پارک سلطنتی مجاورش طراحی می کند.

(نک: اسلاید ۱۵)

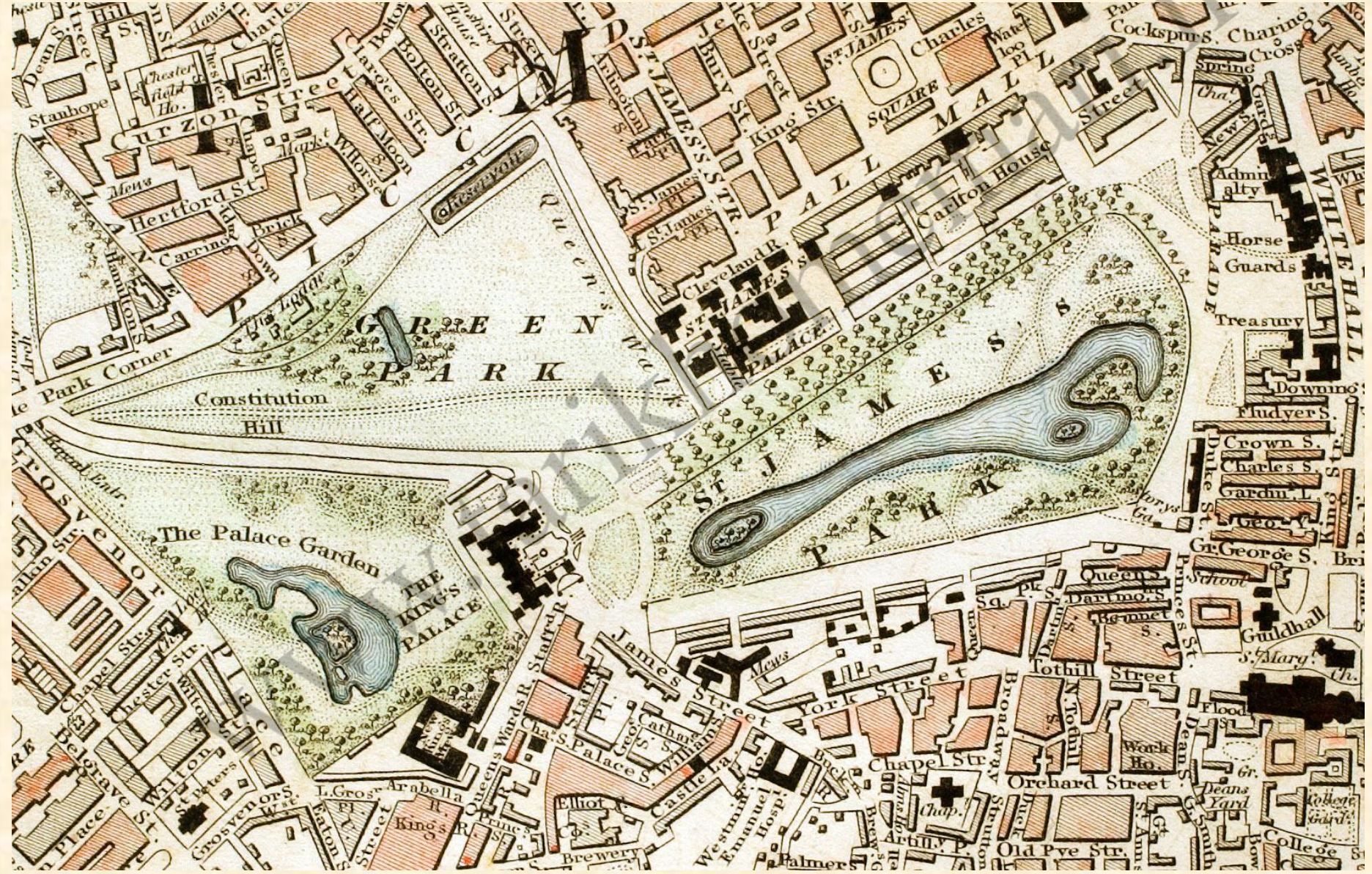

در سنت جیمز پارک، عوام علاوه بر طبیعت گردی به تماشای بازی‌ها و سرگرمی‌های سبکسرانه اشرف می‌رفتند.

پارک‌های همجوار سه گانه طرح جان ناش ۱۸۲۰

پارک - باغ کاخ باکینگهام، پارک معروف به «گرین پارک» و نیز سنت جیمز پارک (در آغاز همه جزو املاک سلطنتی بوده‌اند.)

Ranelagh Gardens 18th century Chelsea near London

این بنا و باغ اشرافی در قرن ۱۸ برای برگزاری جشن‌های بالماسکه که قبلاً از ضیافت‌هایی اشرافی و اکنون توسط طبقه متوسط شناخته شده بود، بروی مردم باز شد و تبدیل به گردشگاهی عمومی یا یک «پارک شهری» شد. اما هنوز به جز بورژوازی تازه به عرصه رسیده، طبقه کارگر وقت استفاده از این گردشگاه‌ها را نداشتند.

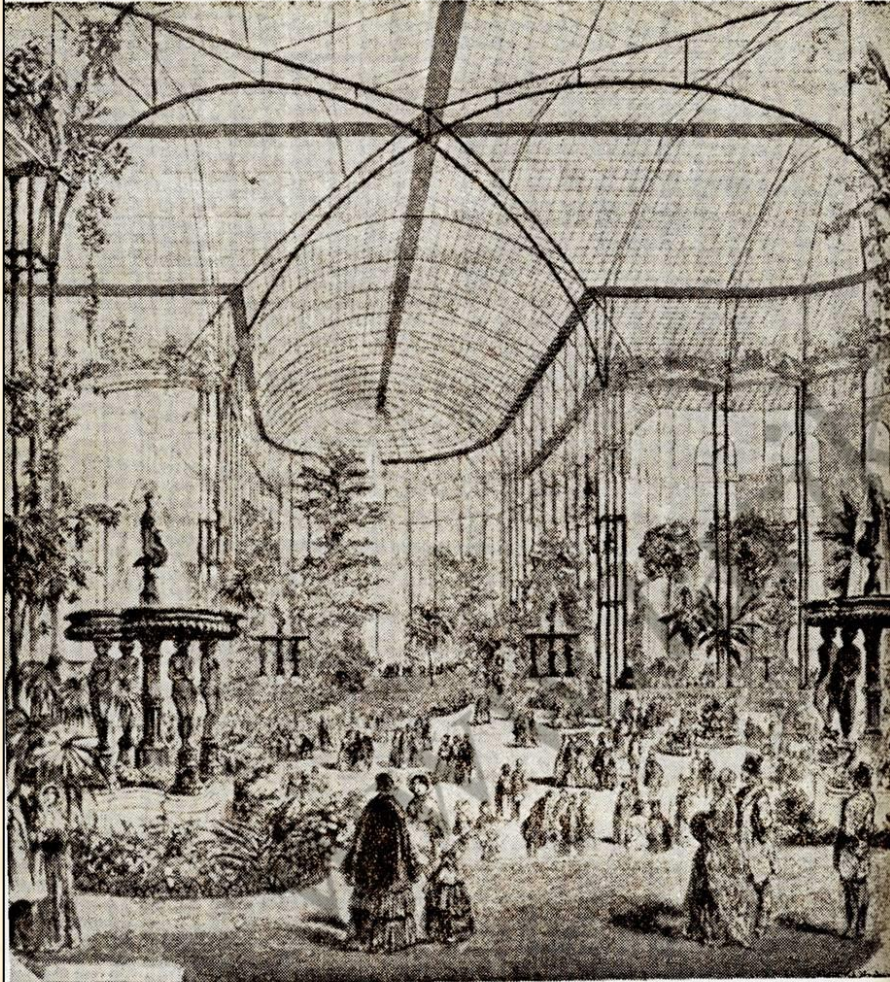
نمایشگاه‌های صنعتی اروپا و طراحی منظر در فضای بسته

بعد از کریستال پالاس در طراحی فضای سبز محوطه نمایشگاه‌ها رواج یافت.

۶۱

تاریخ معماری مدرن

طراحی منظر و استفاده از فضای سبز در تالارهای نمایشگاه‌ها در قرن نوزدهم اروپا.

تصویر ۳۴ - پاریس، رنسانس در «شانزه‌لیزه» اثر «تکسیر» F. Texier «نابلوی از پاریس»، ۱۸۵۳

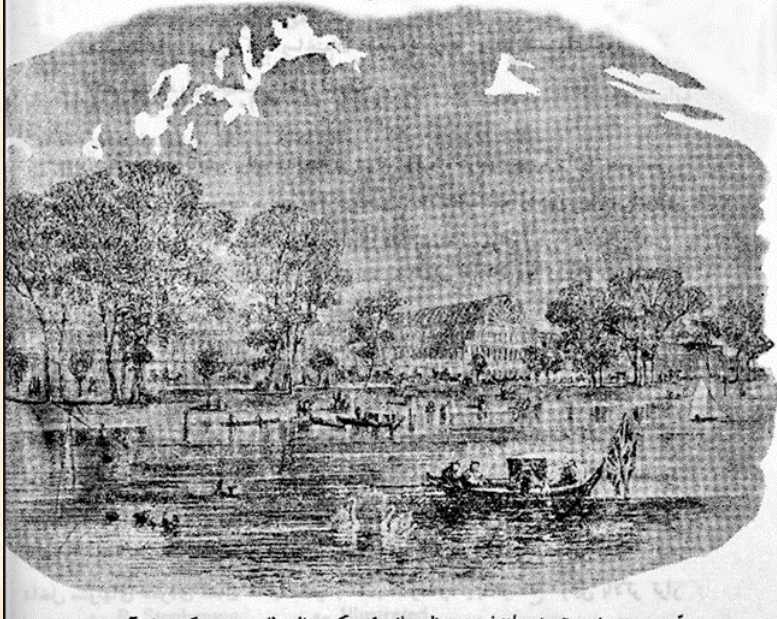

THE GREAT INDUSTRIAL EXHIBITION OF 1851.

بالا: طراحی منظر در فضای داخلی در کریستال پالاس در نمایشگاه جهانی ۱۸۵۱ که در هایدپارک لندن برگزار شد.

پایین: تابلو اثر «تکسیر»، نمایشی از طراحی منظر در زیر سقف‌های شیشه‌ای با حس گردشگاهی «شانزه‌لیزه» پاریس.

پارک سازی و ایجاد مناظر طبیعی مصنوعی در محوطه نمایشگاه‌های جهانی.

تصویر ۱۰۰ و ۱۰۶ - لندن، دو منظره از «مصر کریستال» (آزموزه «ویکتوریا و آلبرت» و از «La grande Esposizione di Londra» تیپوگرافی از balpina su تروینو، ۱۸۰۱)

کریستال
پالاس،
بیرون و
درون
با دریاچه
و امکان
قایقرانی،
ایده‌هایی
که بر
المستد
تأثیر
داشت.

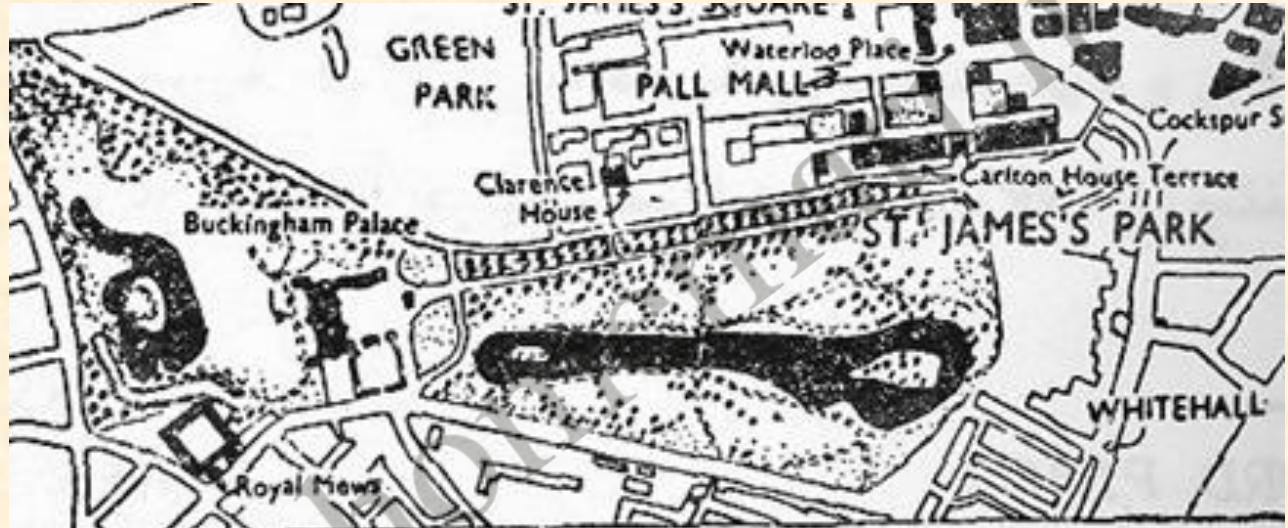
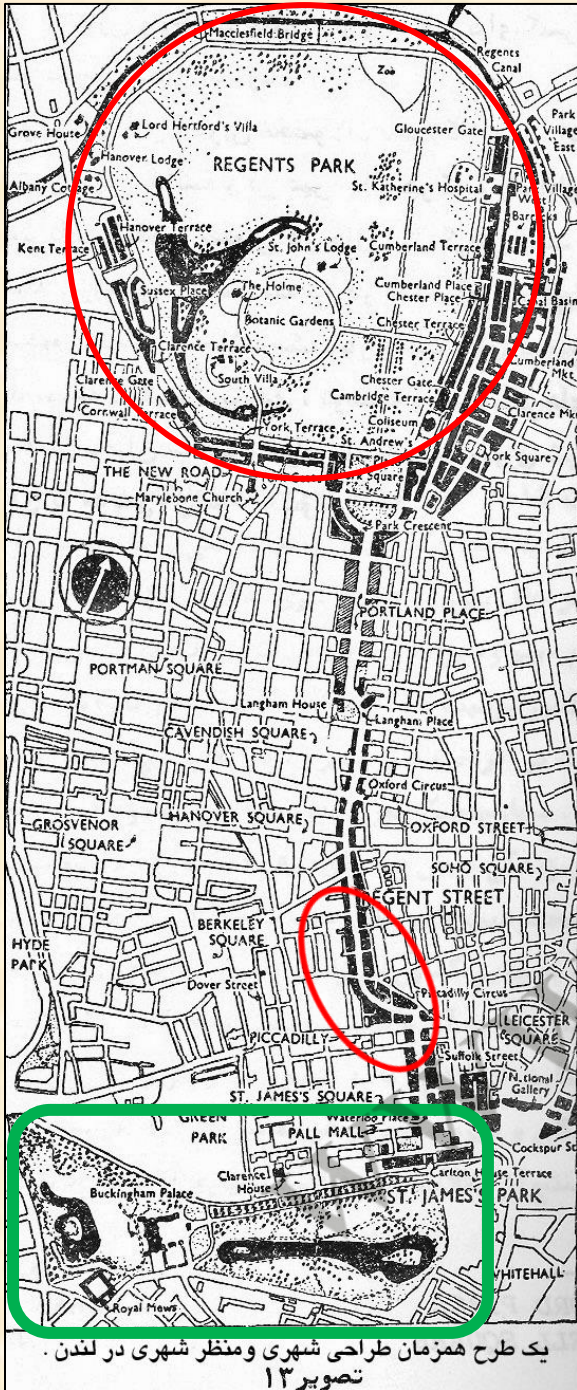

محوطه‌سازی کلاسیک‌گرا در منظر بلافصل‌غرفه،
در باغ بزرگ هاید پارک که به سبک انگلیسی بود.

Regents Park & Regent street, London

ایجاد محله های اشرافی در لندن به همراه پارک ها و فضاهای سبز محله ای

پارک های سه گانه جان ناش مبداء مسیر «ریجنٹ استریت» در یک محله اشرافی به طرف «ریجنٹس پارک»

محل
پارکهای
سه گانه

Regent street

یک طرح همزمان طراحی شهری و منظر شهری در لندن.
نصیر ۱۳

مسیر مستقیم برای پیاده‌روی، یاد آور و پیشگام فضای «مال» در سنترال پارک نیویورک است.

Regents Park

تداوم سبک
باغ‌سازی
انگلیسی در
پارک‌های
عمومی شهری.

این پارک‌ها غالباً
پارک‌های
سلطنتی قرن ۱۸
بوده‌اند که
به تدریج به
شهرها و برای
استفاده مردم
شهر واگذار و
اهدا شدند.

انگلستان،
پیشگام
جریان ایجاد
پارک‌های
عمومی
شهری
بوده‌است.

وضعیت امروزی با چشم انداز به شهر لندن

www.ta

memari.ir

www.tarikhomemari.ir

پایان پارک سازی برای عموم
(بخش اول انگلستان در قرن ۲۰ و ۱۹)